

Дем'янчук М.А.
кандидат економічних наук, старший
викладач кафедри економіки і
моделювання ринкових відносин

Атаманенко В.О.
студентка 2 курсу
напряму підготовки
«Фінанси і кредит»

Водяник Д.В.
студент 2 курсу
напряму підготовки
«Фінанси і кредит»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
м. Одеса, Україна*

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДОВИХ БІРЖ СВІТУ

Економічний розвиток передбачає безперервний процес мобілізації, розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів. Активну участь у реалізації цих процесів виконує фондова біржа, діяльність якої передбачає організацію укладення угод з купівлі-продажу цінних паперів та їх похідних. Через це оцінка діяльності фондової біржі є важливим критерієм розвитку національної економіки будь-якої країни. Особливо важливе значення ця проблема набуває в контексті функціонування суб'єктів ринкової економіки, оскільки дозволяє визначити основні потреби учасників ринку та міру їхнього задоволення. Нині вітчизняна література не в повному обсязі передбачає використання єдиної комплексної оцінки рівня ефективності фондової біржі. Визначено, що пріоритетними критеріями при аналізі результатів біржової торгівлі є обґрунтування основних цілей розвитку біржової системи країни; визначення основних показників, за якими здійснюється оцінка ефективності; встановлення бази порівняння отриманих оцінок економічної ефективності.

Різні аспекти функціонування фондових бірж та дослідження тенденцій їх розвитку висвітлено у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. А саме: Т. Берднікова, Н. Берзон, А. Берчала, А.Елдер, А. Килячков, Р. Кіосакі, Р. Колбі, Е. Найман, В. Павлова, В. Парсяка, В. Пасічника, В.Раровської, Р. Тьюлз В. Шелудько.

Метою роботи є дослідження діяльності фондових бірж світу на основі комплексного аналізу з урахуванням пріоритетних привілеїв.

Аналіз діяльності фондових бірж включає декілька показників. Одним із таких є капіталізація, за допомогою якого можна визначити ступінь масштабності роботи фондової біржі, скласти враження про впливовість і успішність того чи іншого біржового ринку. В табл. 1 та табл. 2 наведено сумарну капіталізацію фондових бірж по макрорегіонах та ТОП 20 фондових бірж за сумарною капіталізацією [1,2].

Таблиця 1. Сумарна капіталізація фондових бірж по макрорегіонах

Макрорегіон	Кількість бірж	Капіталізація трлн. дол. США
<u>Америка</u>	21	27125,919
<u>Азія</u>	44	20684,079
<u>Європа</u>	42	18127,410
<u>Африка</u>	21	1514,572
<u>Австралія і Океанія</u>	4	1406,547

Джерело: складено за даними [1].

З табл. 1 і табл. 2 видно, що Америка є найбільшою державою за капіталізацією фондових бірж (близько \$ 27 трлн). За даними Bank of America, капіталізація американського ринку становить 52% від світового, що є максимальним значенням з 1980 років. Значущими за обсягами капіталізації виявилися країни Західної Європи: капіталізація ринків Німеччини, Швейцарії та Франції знаходиться приблизно на одному рівні від 1,0 трлн. дол. до 1,3 трлн. дол. Японія за розмірами обігнала Китай і Австралію. Російська Федерація на фондовій карті світу зменшилася до розмірів Фінляндії, поступившись за розмірами таким країнам, як Італія та Іспанія. Капіталізація українського ринку становить приблизно \$ 150 млрд. [3].

Таблиця 2. Топ 20 фондових бірж за сумарною капіталізацією

Назва	Капіталізація трлн. дол. США	Назва	Капіталізація трлн. дол. США
New York Stock Exchange (США)	17006,535	Shenzhen Stock Exchange (Німеччина)	1510,124
NASDAQ (США)	5997,512	Frankfurt Stock Exchange (Німеччина)	1486,000
Tokyo Stock Exchange (Японія)	4420,864	Nagoya Stock Exchange (Японія)	1453,174
Euronext (Європа)	3442,570	Saint Petersburg Exchange (Росія)	1380,000
London Stock Exchange (Велика Британія)	3396,000	Australian Securities Exchange (Австралія)	1297,636
Hong Kong Stock Exchange (Китай)	2958,479	Korea Exchange (Північна Корея)	1183,335
Shanghai Stock Exchange (Китай)	2414,391	Bombay Stock Exchange (Індія)	1076,434
Toronto Stock Exchange (Канада)	2034,316	National Stock Exchange of India (Індія)	1051,916
Euronext Paris (Франція)	1630,451	Bovespa (Бразилія)	911,137
SIX Swiss Exchange (Швейцарія)	1513,855	Johannesburg Stock Exchange (ПАР)	866,171

Джерело: складено за даними [2].

Український фондовий ринок характеризується низьким рівнем капіталізації, що не сприяє виконанню ним основної функції, пов'язаної з задоволенням потреб підприємств та бюджетів різних рівнів у довгострокових фінансових ресурсах та задоволенням потреб інвесторів у розміщенні ними інвестиційного капіталу. Така ситуація пов'язана з відсутністю достатньої пропозиції інструментів фондового ринку з прийнятними для інвесторів характеристиками щодо дохідності, ризиковості, ліквідності та захищеності, а також відносно незначним обсягом інвестиційного капіталу.

Другим показником, який демонструє рейтинг популярності фондових бірж серед компаній є рейтинг фондових бірж по лістингу. Аналізуючи рис.1, можна зробити висновок, що найбільш розвиненою є Бомбейська фондова біржа (BSE) У 2015 році BSE займає 17 місце в рейтингу провідних фондових бірж світу за розміром ринкової капіталізації і перше по лістингу. А найменш розвиненою є Франкфуртська фондова біржа (FSE).

В Україні лістинг поки не має значного впливу на оцінку якості цінних паперів як з точки зору інвестора, так і емітента. Однак у нормативних документах все частіше згадуються цінні папери, які пройшли ринкове котирування.

Розвиток процесу лістингу на вітчизняному фондовому ринку в цілому відповідає світовій практиці. Так, на трьох найбільших біржах України встановлені такі якісні критерії, як кількість акцій в обігу і термін, а на двох з них - мінімальний розмір статутного капіталу.

Разом з тим спостерігається певна неухважність за показниками, які прийняті за критерій лістингу як у кількісному (від семи до трьох), так і якісному відношенні. Це відрізняє процедуру лістингу на вітчизняних фондових біржах від допуску цінних паперів до облікової біржової торгівлі акціями в розвинених країнах, де критерії лістингу в основному уніфіковані. Вони не однакові, що особливо чітко простежується при їх порівнянні на біржах країн з розвиненим фондовим ринком і біржах України [4].

Рис. 1. ТОП 20 бірж по лістингу

Після дослідження і проведення комплексного аналізу фондових бірж світу, можна зробити висновок, що передові фінансові біржі світу за рівнем капіталізації, не завжди посідають перші місця у рейтингу за лістингом. Щодо України, то перспективи розвитку ефективної діяльності фондових бірж повинні відбуватися через: удосконалення механізмів захисту прав інвесторів, розвиток інструментів ринку коштовних паперів, зосередження укладення договорів купівлі-продажу цінних паперів на фондових біржах та інших організаторах торгівлі цінними паперами, але на нашу думку, найважливішим показником все ж таки є рівень капіталізації.

Література: 1. Рейтинг фондових бірж світу по капіталізації та лістингу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forexmaster.ru/lib/se/eu.html#se>. 2. Рейтинг фондових бірж світу по капіталізації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://quote.rbc.ru/topnews/2015/08/13/34418260.html>. 3. Річна звітність щодо діяльності Фондового ринку 2007-2015 рр. (таблиця) // Офіційний сайт комісії с цінних паперів та фондового. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>. 4. Процедура лістингу на фондовому ринку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vuzlib.su/birz_d/8-7.htm.

Редзюк Є.В.

кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник
сектору міжнародних фінансових досліджень
ДП «Інститут економіки і прогнозування» НАН України,
м. Київ, Україна

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, ДЕРЖАВНЕ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ І СТАН НАЦІОНАЛЬНОГО ФОНДОВОГО РИНКУ

Формування в сучасних умовах національної валютно-фінансової політики держави суттєво впливає на її економіку і стан національного фондового ринку. Взаємозв'язок між валютно-фінансовою політикою конкретної країни світу та її фондовим ринком обумовлений процесами фінансової глобалізації, інвестиційно-фінансовими каналами зв'язку, які функціонують в державі, об'єктивними